

NYIKOLAJ GUMILJOV VERSEI

BAKA ISTVÁN FORDÍTÁSÁBAN

TARTALOM

SZONETT	
HALÁL	
HIÉNA	
KÁIN UTÓDAI	
A MENNYORSZÁG KAPUJA	
DON JUAN	
AZ ESTE	
ÁDÁM ÁLMA	
TÖREDÉK	
ÖRÖKLÉT	
KÁPRÁZAT	
TURKESZTÁNI TÁBORNOKOK	
A TÉKOZLÓ FIÚ	
ANNYENSZKIJ EMLÉKÉNEK	
HÁBORÚ	
RÉGI UDVARHÁZAK	
FRA BEATO ANGELICO	
JAMBUSOK	
MADÁR	
A PADOVAI DÓM	
ÚJRA A TENGER	
ÉLTEM FELÉT NEM VÉGIGÉLTEM	
NYOLCSOROS	
ESTE	
BETEGEN	
FÁK	
ANDREJ RUBLJOV	
TERMÉSZET	
ÉN ÉS ÖN	
MUZSIK	
AZ ÉSZAKI TENGAREN	
ŐSEMLÉKEZET	
SZAMOTHRAKÉI NIKÉ	
TELEFON	
DÉL	
EMLÉKEZET	
AZ IGE	
A LÉLEK ÉS A TEST	
PERZSA MINIATÚRA	
HATODIK ÉRZÉK	
ELTÉVEDT VILLAMOS	
RÉSZEG DERVIS	
VÖRÖS-TENGER	
DAHOMÉY	
NIGER	
A KÍNAI VERSEK-CIKLUSBÓL - A TERMÉSZET	
A KÍNAI VERSEK-CIKLUSBÓL - UTAM	
KÉT ÁDÁM	
A SOK-SOK ÉGITEST KÖZÜL	
A VÉNUSZ MESSZI CSILLAGÁN	
AKROSZTICHON	
NATÚRA	
BAKA ISTVÁN: GUMILJOV A CSEKÁBAN	

SZONETT

Mint konkvisztádor, vaspáncélba bújva,
E földön könnyű szívvel járok én,
Hol édent lelve kertek lágy ölén,
Hol éjlő mélységek fölé hajolva.

Ködöt dagaszt csillagtalan borúja
A mennynek... ám vidít a vak remény,
S hiszek derengő csillagomban, én,
A konkvisztádor, vaspáncélba bújva.

S ha ezen a világon nem lehet
Széttörni az utolsó láncszemet,
Hát jöjjön a halál, akármiféle!

Megvívok véle, és ha végzetem
Lesújt reám, talán halott kezem
A kék liliomot letépi végre.

HALÁL

Sápadt arccal, hamuszín ruhában
Jössz felém, szelíd szemű leány.
Nem ilyennek láttalak korábban,
Kürtök, csengő kardok évadán.

Aranylóan-mámoros, robogtál,
Kitakarva fénylő kebledet.
Vérszínű ködökbe hasítottál
Utat, mely a mennyekbe vezet.

Mint az örök szomjú Asztreiának,
Mély volt és csodás tekinteted.
És a vér is sebesebben áradt,
S izmosabbak lettek a kezek.

Más vagy mostan, de tebenned én e
Régi álmomat felismerem.
Csalogattál mennyek énekével,
S megtaláljuk egymást odafenn.

HIÉNA

Ahol a Nílus hömpölyög az éjben,
Hol csak madár jár és csapong a lepke,
A bűnös, ám csodás királyi némbér
Alussza síri álmát, elfeledve.

Káprázatot hint szét a sűrű éj a
Vidéken, kárhozott szirén a holdja,
S jó sápatag ködökben egy hiéna,
Barlang-vacokból előlopakodva.

Otromba és dühödt minden nyögése,
Nézése csüggeteg, baljóslatú, vad,
S ijesztő fogsora fenyegetése
Rózsás-fehér márványlapján a sírnak.

„Tekints reám, hold, ostobák szerelme,
S ti csillagok, ti karcsú látomások,
S te ében Nílus, vizeid terelve,
S ti pillangók, madárrajok, virágok!

Nézzétek mind, a szörzetem hogy áll föl,
Szememben mily gonosz tűz lángja gyullad!
Nem vagyok-é ugyanolyan királynő,
Mint az, aki e kövek alatt szunnyad?

A szíve telve volt csalással, és a
Szemöldöke, ha felvonta, halált szórt.
Akárcsak én, hiéna volt, hiéna,
Éppúgy megrészegült a vér szagától.”

Ijedt kutyák vonítanak az éjben,
A kunyhóban gyerek zokog, s az apja,
A fellah felriad, s komor dühében
Vad ostorát a szöggről leakasztja.

KÁIN UTÓDAI

Nem hazudott a bús-szigoru szellem,
Kinek a hajnalcsillag ad nevet,
Mondván: „Ezen gyümölcstől istenek
Lesztek, s mit számít büntetés a mennyben.”

Ifjoknak megnyílt minden út a térben,
Az agg tilos dologba foghatott,
A szűz érett gyümölcsöket kapott,
És egyszarvú bújt hozzá hófehéren.

De mért hajlunk meg elgyengülve mi,
És hisszük, elfelejtett Valaki,
A hajdani kísértéstől riadtan,

Ha akaratlanul két gyenge ágat,
Fűszálat, két botocskát, zsenge szárat
Egy kéz egymásra tesz kereszt alakban?

A MENNYORSZÁG KAPUJA

Nem zárták be hét gyémántpecsétesen
A Mennyország örök kapuját,
Nem vakít csalóka tündöklése sem,
És helyét se tudja a világ.

Falban ajtó, réges-régen elhagyott,
Semmi más, csupán mohos kövek,
Mint hivatlan vendég, vén koldus topog
Ott, s övéen egy kulcsesomó fityeg.

Lovagok ügetnek arra, vértések,
Harci kürt rikolt, ezüst csörög,
S Pétert, a kapust, nem látja senki meg,
Bár apostolok közt legdicsőbb.

Ábrándoznak: „Ott, hol Krisztus sírja van,
Tárul majd ki elibénk a menny,
S a megígért óra zendül hangosan,
Fenn, a szentséges Tábor-hegyen.”

Lassan így vonulnak, rémes-rangosan,
Harsányan rikong a büszke kürt,
S Péter, mint egy koldus, áll toprongyosan,
Sápadt arccal az ajtó előtt.

DON JUAN

Bennem kevély és egyszerű a vágy:
Csónakba szállni, nyeregbe ugorni,
S kijátszva ezt a lomha kort, robogni,
Apolva új s új ajkak bíborát.

S megtérni Krisztushoz, ha már lejárt
Időm, hamut csak ősz fejemre szórni,
A súlyos vaskeresztől meghajolni,
S mormolni szemlesütve szent imát.

Míg egyszer egy vad orgián, ocsúdva,
Mint sápatag lunátikus, kit útja
Csendjében elfogott a rettenet,

Rádöbbenek: porszemként csak lebegtem,
Mert asszony nem szült nékem gyermeket,
S férfit soha testvérnek nem neveztem.

AZ ESTE

Még egy megunt napom letelt,
Fölösleges minden csudája!
Gyöngéd árnyak, ti jöjjetek,
Öltöztessétek lelkemet
Gyönggyel kivarrt aranyruhába.

S te eljöttél... Elűzted a
Vészmadaraimat - a búmat.
Ó, nagy királynő, éjszaka,
Meg nem torpantja senki a
Győzelmes lépteit sarudnak.

A csillagokból csönd pereg,
A hold a karkötőd világa,
S álmomban újra rálelek
A honra, mely ígértetett -
Az elsíratott boldogságra.

ÁDÁM ÁLMA

Daloktól, táncától elfáradva Ádám
Elszunnyadt s éppen a Tudás Fája alatt,
Fölötte csillagok gyúlnak, sugárzanak,
És lila árny fut át a rét virányán,
És alvó lelke száll smaragdmezők felett,
De baljóslatú és zord álom lepte meg.

Azt látja: lángolón az angyal kardja
Őt és a kedvesét bökdösve úzi ki
Az édenből oda, hol hóvihar süvít,
Hol semmi sincs, mi testüket takarja...
Akár az állatok, tákolják vackukat,
S táplálékot nekik bunkó s parittyá ad.

Betegség s munka otthona... De itten
A kedvesével ő először egyesül.
Évái - anyai öröm s kínok, ha szül,
Övé - az ásó megművelni mindent.
A Föld szolgálóiként, durvák, de szépek ők:
Zárt ajkak s összevont-komor szemöldökök.

Ímé, új emberek... az ajkuk élesebb,
Nem csillog a szemük, nevetni egy se tud,
Káin vadász, erős, - a vad hiába fut,
És Ábel olivát és mézet gyűjtöget.
De nekik az atya parancsa mit sem ér,
S rettegve bújik a testvérgyilkos fivér.

Ádám sok mindent lát megzavarodva:
Lélekölő, szilaj kicsapongásokat,
Biztos hajót keres, mely menedéket ad,
S épít megint, magát megmakacsolva,
A lomha pór s lovas, ki vérszomjjal teli...
De szőlőskertjeit az Úr védelmezi.

Zablát vetett a féktelen folyókra,
És egyensúlyra lelt az éber gondolat,
És héjaként lebeg a felhős ég alatt,
A lomha föld ércikincsét elrabolja,
Békében-csendesen könyvtárak őrizik
A költők énekét s hitek rejtélyeit.

S varázsos éjeken, hozzá leszállva
Magukhoz ölelik a légi szilfidek,
S megbántott elemi és csillagszellemek
Szolgálják őt, bosszúra vágyva.
S napos sziklák felé, örvénylő áron át,
Vonszolják delfinek törékeny csolnakát.

És vonzza őt a víg s veszélyes játék,
Hajózni s lelni új, csodás országokat,
Bejárni, esztelen, farkascsapásokat,
S a síkot látni hegycsúcsokra hág még,
Hol szűk ösvényeken a kecske mélybe hull,
Elébe illatos, rőt rózsaszál konyul.

Szereti, ha szobornak szánva vágják
Vésők sikongva szét a márványtömböket,
S a rózsás-szűzies hajnali hideget,
S az ifjú női arc szelíd oválját, -
S szereti, ha a vásznon futkosó ecset
Nyomában a világ is lágyabb, fényesebb.

Elfárad - s ekkor föltekint az égre,
Szentségtelen s vak az ember tekintete:
Ott, amit alkotott örökre istene,
Ragyog a csillagsátor tiszta fénye.
Szentséges éjeken megbékélt és nyugodt,
És térdet hajt, mivel az Úrról álmodott.

Fényes vendégként gondolatra, újra,
Vár egyre - küldje már a rózsás messzeség!
S velük, mint új csillagrajok, kigyúl a még
Nem ismert eszmék szenvedélye, búja,
A művészet bukott álmok, szent borzadály,
Előérzet, mitől a szív sajogva fáj.

S Isten játékszere, a jámbor Éva,
Valaha gyermek és hajnalfény valaha,
Most nőtény tigris, és baljósan villan a
Gyöngysor nyakán; nincs pajkosság, se tréfa;
Vihar, vér, szenvedély előhírnöke lett,
Kéjt adva is kevély, ki koldussá tehet.

Enged a szem arany káprázatának,
De az aranyban éj erői rejlenek,
Előidézik a szentségtöréseket,
Méreggel töltve testvéri kupákat,
Jól egyik sem lakat, csak kínoz és kacag,
Üvöltést és nyögést, dühöt tanítva csak.

A férfi küzd vele. Most kígyó-aljas,
Behálózta a nőt csábításaival.
Ím, Éva - romlott nő, aki magára vall,
Ím, Éva, - szent, jámbor szemű, nyugalmas.
Hol hold leánya ő, hol földi, ideleenn,
De mindig s mindenütt idegen, idegen.

És végül már oly végtelen kifáradt,
Fáradt nevetni és zokogni céltalan,
Mint hattyúraj, a sok-sok század úgy suhan,
Se dal, se játék, rég fülét bezárta;
Nyugodtan s komoran márvány sziklákra állt,
S fáradtak istenét, szólítja a Halált:

„Tudd meg tőlem, te Áldott, mit szeretnék:
A föld síkságain, a földi tengeren,
És alkonypíru, bús, elárvult szívemen
Hintsd pusztuláshozó italodat szét!
Őrületség, félelem - harcoltam véletek.
Hadd legyen újra por, ki porból vétetett!”

S bíborszín csóvját lengetve lassan,
A föld felé kék üstökös közeledett,
S megfájdult a szeme Ádámnak, s megijedt,
S agyában nőtt a dörgés szakadatlan.
Forgott előtte lángörvényü fürgeteg,
Megrándult, fölkiáltott... és felébredett.

Jobbra a Tigris tajtékzik ragyogva,
Balra a zöldes Eufrátész kanyarog,
A völgy ezüstösen tündöklök és ragyog,
Játékra csábít, árnyas zátonyokra,
És a tavaszi kertből Éva hívja őt:
„Fölébredtél megint... Ádám, úgy örülök!”

TÖREDÉK

Mondá Krisztus: „Boldogok a szegények,
A vakok, nyomorékok s koldusok mind,
A csillagok fölé emelem őket,
A mennyország lovagjaivá tészem,
És nevezem dicsők közt legdicsőbbnek...”
Jó! Ám legyen! De mi lesz majd azokkal,
Akiknek gondolataival élünk,
Kiknek neve számunkra tette hívás?
Ők nagyságukat mivel válthatják meg,
Az egyensúly hogyan fizet meg nekik?
Vagy Beatricéből prostituált lett,
Süketnémává a nagy Wolfgang Goethe,
És Byron utcai bohóccá... Ó, be szörnyű!

ÖRÖKLÉT

Zárt folyosóján a napoknak,
Hol még a mennybolt is nyomaszt,
Perc-létemből nézek korokba,
De várom a Szombatomat.

Midőn a lélek izgatott, vak
Tévelygésének vége lesz...
Ó, nap, melyen látok s tudok majd
Különös dolgokat, siess!

Mindent, mi zaklatott, megértve,
Új, másik lelket is lelek.
S áldom az utat, mely a férgek
Saratól a Napig vezet.

És az, ki dörgéstől kísérve
És jámbor csöndben jött velem,
Ki gyönyöreim elítélte
S elnézte bűnöm kegyesen,

Tanított harcra, hallgatásra,
Elárult ősi titkokat, -
Botját letéve, fordul hátra,
S „Megérkeztünk” - ezt mondja csak.

KÁPRÁZAT

Karszékembe ereszkedem,
És eltakarva a szemem,
Soká, nagyon soká sirok még,
Idézve az estéket ott,
Hol nem gyötörtek tegnapok,
S nem nyomasztott a kötelesség;

S idézem a tenger fokát,
S hol a magányos ciprus állt,
S jószágos Husszein barátom,
Amint nyugalmasan mesél,
Ha már leszállt a sűrű éj,
S a ciprust, kert tavát se látom.

S Bagdad hatalma újra él,
És Szindbád új utakra kél,
Vad démonokkal száll vitába,
S Egyiptom földjéről hajók
Indulnak, mind kincessel rakott,
Baszra csodás-szép városába.

Kereskedői módosak,
De nem, nem a haszon miatt
Járják a pusztát és a tengert;
Ó, Rok madár, te nagy talány,
Nem messzi szigeted talán,
Amely vezérlő csillaguk lett?

Vezetted a hajósokat,
Dzsinn- és toportyánlakta vad
Barlangokba - sérelmük ősi;
S mentek hidakon át, szelid
Bokrok közt Harun-al-Rasid
Víg lakomáján elidőzni.

A tiéd voltam valaha,
Alázatos zarándok a
Nyugalmas és kegyes vidéken;
Ahol Husszein fogadott,
Kertekben rózsalugasok,
Szmirnában - réges-régi révben.

Valamikor... Uram, ma, ím,
Mily tiszták s kínzók álmaim!
Csak üssetek sebet szívembe!
Karszékembe ereszkedem,
És eltakarva a szemem,
Siratlak téged, ó, Levante!

TURKESZTÁNI TÁBORNOKOK

Hol vendéghad zsibong, örül
A bálnak, s minden csupa pompa
Oly furcsa nézni a körül
Álló öreg tábornokokra.

Fénylő szemek, szelíd szavak,
Szemöldök-ívek, őszre váltak,
Nekünk semmit sem vallanak
Arról, amit elmondhatnának.

S úgy tetszik, hogy régóta már,
Dendik s előkelő urak közt,
Feledték, hogy legenda száll
Róluk, hőstetteikről költött.

Feledték bús napok sorát,
Az éji riadót: „fegyverbe!”
A puszták szíkes bánatát
S tevéket, lomhán lépegetve;

Az elpusztított századot,
Mely nem tért vissza a csatából,
Kinderlit és Ucs-Kudukot
S Híva felett a cári zászlót.

Elfelejtették? Nem! Hiszen
Emlékük ébred újra s újra,
S elhomályosodik a szem,
Ha visszagondolnak a múltra.

„Hogy van?” - „A lábam hasogat.”
- „Podagra”- „Nem, a régi seb még.”
S már tűz a turkesztáni nap,
Sóvárgó vágyat kelt az emlék.

S azt mondták nekem, hogy azok
A veteránok mindahányan,
Watteau- és Greuze-másolatok
Között, hol puha szék, divány van,

Nem rejtik ócska ágyukat,
Mely akkor, ott szolgálta őket,
És szívüknek nyugtot nem ad,
Idézve a nehéz időket.

A TÉKOZLÓ FIÚ

1

Nincs ehhez fogható ház az egész világon!
Tömjén van benne, könyv, imádság és virág!
De lásd be, jó atyám, én mégis másra vágyom:
A földön sok a könny, de várnak még csaták.

Atyám, talán azért születtem s nőttem én fel,
Ki izmos, szép vagyok, s a vérem bizsereg,
Hogy diadalaim zsoltárokra cseréljem,
S én magasztaljak és ne engem a tömeg?

Gyermek már nem vagyok; a tömjénfüstölőnek
Egy-egy lengése csak a jámborság s a gőg,
S meg nem alázkodik Péter János előtt, de
Az oroszlán sem a szelíd bárány előtt.

Engedd meg, s én a te javaid szaporítom,
Te sírsz a bűnösön, bennem harag terem,
Testvéri csókra a vadat tűzzel tanítom,
Kardom megbékülést s szabadságot terem.

Megújul a világ, úgy tárul énelébem,
Vezérként hirdetem az Úr dicső nevét...
Ó, mily öröm! Milyen lázongva zeng a vérem!
Engedj el, jó atyám... Holnap reggel... ma még!

2

Az oszlopcsarnokon túl mily rózsás a mennybolt!
Mily víg gályák lepik a Tiberis vizét!
Hát hozzatok nekem táncosnőket Szidónból,
S Szmirnából, Tíruszból... zengjék Venus nevét.

Bort és virágokat, áradjon drága illat...
Fővárosunk vidám, mind ünnepeljetek!
Hol vagytok, cimborák, Petronius és Cinna?
Salve, amici, lám, ti is megjöttetek!

Jertek, vár rátok a kerevet és a párna,
S rózsáim száza mind lányorcaként terem,
Emlékeztek talán atyám feddő szavára,
Azért küldött, hogy a földet jobbra tegyem.

De e világ színén, hol pillanatnyi minden,
S múlandó-kétes a római tudomány,
Az illetlen ruha a bűn, más semmi sincsen,
S elegáns unalom - ez az erény csupán.

Petronius, miért fintorogsz? Kössenek fel,
Ha szirakúzai borom nem jó neked!
Te, Cinna, mit nevelsz? Új szolgám kancsal szemmel
S szűk koponyával, ő mulattat tégedet?

Elhúztam a dögöt, a nád közé bedobva,
S korpával megettettem az öszvéreket,
Gazdám, éhes vagyok, úgy kellene e korpa,
Könyörgök, légy kegyes, juttass egy keveset!

Pajtád mögött kupac széna penészlík régen,
A marhák nem eszik, a lovaknak se kell.
Gazdám, ha engeded, megcsókolnálak térdem,
Én elkészíteném belőle fekhelyem.

Vakítja a szemet a sós ízű verejték,
A végkimerülés roskasztja béresed...
Ó, ha csak egy napig a vackomon hevernék...
Gazdám, ne verj! Mutasd a munkát, mit tegyek.

Narancsok százai kertjében jó atyámnak -
Mint végtelen delek, vöröslik aranyuk.
Szüretelik a szép leányok s nagy kosárba
Gyűjtik, s mindent betölt szerelmesen daluk.

S fiára gondol ott és virraszt éjszakánként
Az ősz szakállu agg, és bú emészti őt...
Elébe lépek és megszólítom: „Atyám, én
Bűnös vagyok előtted és az Úr előtt.”

És örömet talál, keserű bár a lelkem:
Ez itt a kert, de én belépni nem tudok.
Emlékszem... három éves voltam... és e kertben
Loholva fűgén, rókámmal versenyt futok.

Felnöttem hát! Tapasztalt lettem drága áron,
Sokat vesztettem, és sok volt a gyötremelem...
De bánat-tengerek se mossák el barátom
Képét - első vadam sosem feledhetem.

A kerten túl sok büszke boltozat magaslik,
A ház - hol láng lobog az ősi tűzhelyen,
S úgy tetszik, nagyra nőtt minden, s még magasabb itt,
Míg kószáltam duhaj úrként vagy nincstelen.

Ünnep van épp: a fémedények csengenek,
A nyárson borju sül, tésták pirosanak,
Nővérem lép elő, csodás leányt vezet,
Ki rózsák közt, fehér menyasszonyként halad.

Utánuk jó atyám... mit mondjak néki végre,
Vagy újra céltalan utakra lépjek én?
Felismert... Rám talált... Elindult már elébem...
S az ünnep és e szép menyasszony... tán enyém?!

ANNYENZKIJ EMLÉKÉNEK

Ki megdöbbenő lázalom-dalokkal
Az elménk mélyébe hatolt,
Utolsó hattyú Cárszkoje Szelóban
Innokentyij Annyenzkij volt.

Emlékszem jól: a dolgozósobába
Félénken léptem untalan,
Hol a már őszülő poéta várta
A jöttöm udvariasan.

Pár mondat különös varázslatával
(Úgy mondta, mint mellékeset)
Vetette titkos ábrándok honába
Elbűvölt, gyöngé lényemet.

Ó, azok a homályba hulló tárgyak
S varázsos parfümillatok,
S a hang, mely gyöngéden s baljósra válva,
Már verseiből olvasott!

Valami sérelem szólt bennük sírva,
Bronz kongott, zápor zuhogott,
S a falról Euripidész profilja
Szemembe tűzve vakított.

... Ismerem a padot a parkban; látták
Gyakorta üldögeálni ott,
Nézte, a fasor bíbor aranyán át
A messzi kékség hogy ragyog.

Ott alkonyatkor félelmes, de szép is,
Ködön márványlap fénylik át,
S egy nő, mint félénk zerge, futva mégis
Járókelők elébe vág.

Néz rájuk és zokogva énekelget,
Dalolva sír, de nincs vigasz,
Nem értve, hogy mindez mit is jelenthet,
Csak érezvén, hogy ez se az.

Csobog a víz, a zsiliphez csapódik,
Nyirkos, fűillatú homály,
És elhaló a Cárszkoje Szeló-i
Utolsó múzsa hangja már.

HÁBORÚ

Mint a kutya, súlyos láncát tépve,
Az erdőn túl géppuska ugat,
Srapnelek zümmögnek, mint a méhek,
Mind pirosuló méz után kutat.

És a „hurra” messziről - akárha
Aratódal zeng a réteken.
Vélheted: falvakra béke száll ma
Istenáldott, csendes estelen.

És valóban háborúnk sugárzó
S szent ügy Istenünk színe előtt.
Állnak szárnyas, tündöklő szeráfok
A harcosok sora mögött.

Munkásaid, akik áthaladnak
A mezőkön, vértől mocskosan,
Kik hőstettet vetnek és aratnak
Dicsőséget, őket áldd, Uram!

Mint muzsik, ki a faekére görnyed,
Mint ki búsul s hozzád esdekel,
Szívük éppúgy lángol most előtted,
Égő gyertyaként olvadva el.

De, Uram, erőt s a győzedelmes
És királyi órát annak add,
Aki a leverthez így szól: „Kedves,
Jöjj, fogadd testvéri csókomat!”

RÉGI UDVARHÁZAK

Kétszintes házak, már mind megrogyó,
És pajták, jószágudvarok,
S a vályunál libák fontoskodó
Gá-gája szüntelen gagyog.

Kertekben rózsá, sarkantyúvirág,
Kárászlakott halastavak, -
Rejtélyes földeden, orosz hazánk,
Ó udvarházak állanak.

Olykor delente zúg a rengeteg,
Szó hallik, fel nem fogható,
S a hang alapján azt sem értheted,
Ember vagy erdei manó.

Olykor dalolva jó a körmenet,
Harangok kongnak szilajon,
A nép fut - a folyón megérkezett
A faluba a szent ikon.

Oroszhon Istenről ábrándozik,
S tűzről - füstjében angyalok...
Zászlók előtt hittel hajolva, itt
Élik, mit múltjuk meghagyott.

A vendég új zekéjében feszít,
És büszkén a szalonba lép.
Tizenhétéves lánya követi,
Lehajtva szőke kis fejét.

„Bár Natasámnak hozománya nincs,
Éhenkórászé nem lehet.”
A lány szeme elhomályosodik,
S parányi ökle megremeg.

„Apám nem engedi... az esküvőt
El kell halasztanunk ma még.”
Tán rossz a tóban, ott a ház előtt?
Élnéd a sellők életét.

Tavaszi sóvárgások idején
Táncolnak égi fellegek,
S megszedül tőlük ifjú, lány s a vén,
Emésztő vággyal telve meg.

De az öregnek aranykupolás,
Fehér kolostor juthat itt,
A lánynak meg sátáni csábítás,
Amely ürességbe taszít.

Ó, zord varázslónő, Oroszhonom,
Elveszed, ami a tied.
Fussak? De újra vágyom-e vajon,
Vagy élhetnék-e nélküled?

Az amulettektől se válhatok.
Fortuna kereke, ne fuss!
A polcon, ott, ahol a pisztolyok,
Rousseau és báró Brambeusz.

FRA BEATO ANGELICO

A földön, hol azúrban játszani
Oroszlán hívogat, lendítve szárnyát,
Ahol az éj ingujjból rázza ki
Nimfáit s koronázó fúriákat;

S a holtak szarkofágján béke ül,
De erejük, hatalmuk rendületlen,
A sok-sok híres, nagy mester közül,
Ó, egy csupán, kit szívből megszerettem.

Bár Raffaello mennyei, csodás,
Buonarotti isteni kegyenc volt,
Da Vinci csupa mámor és varázs,
Cellini testté bűvölte a bronzot.

De Raffaello vakít, nem hevít,
Riaszt Buonarottinak tökélye,
S a boldogságban hívő lelkemig
Da Vinci ködlő mámora sem ér el.

Fiesolében, karcsú fák alatt,
Mikor zöld fűben pipacsok lobognak,
S ereklyetartóikban alszanak
A mártírok a hűvös templomokban, -

Minden, mit mesterem megalkotott,
Föld-szeretet és jámbor egyszerűség.
Még minden piktör-fortélyt nem tudott,
De amit megfestett - tökéletesség.

Ímé, a sziklák, ligetek, lovag...
Hová tart? templomba, menyasszonyához?
A városfalon ég az alkonyat,
Nyájak haladnak szűk utcáin át most;

Szép kisdédét mutatja Mária:
Halványpiros az arca, fürtje göndör.
A meddő nők karácsony éjszaka
Álmodnak tán ilyen szép gyermekekről.

S nem fél a szentek megkötött hada
Bakójától, kinek az inge égbék.
Jó nekik arany nimbuszuk alatt:
S itt fény ragyog, s amott másféle fény ég.

S a színek oly tisztán sugárzanak!
Vele születtek, véle is kihalva.
Regélik róla, hogy virágokat
Oldott a püspökszentelte olajba.

S regélik azt is még, hogy egy szeráf
Szállott le hozzá, és nevetni vágyva,
Ecsetet ragadott, melléje állt,
Hogy túltegyen a mesteren... hiába!

Az Isten és világ örökkön él,
Az emberélet nyomorú és percnyi.
De mégis minden egy emberbe fér,
Ki hinni tud s a világot szeretni.

JAMBUSOK

M. L. Lozinszkijnak

Úgy emlékszem, mint fekete najádra,
Az éjre a Dél keresztje alatt.
Délnek tartottam; propeller zilálta,
Dúlta a roppant hullámfalakat,
S a szembeúszó hajókat homályba
Merítette egyetlen pillanat.

Ó, hogy sajnáltam őket, furcsa arra
Gondolni, hogy mind visszafele megy,
Az álmok biztos öblét messze hagyva,
Hogy Don Juané nem lett Donna Anna,
Hogy Szindbád nem lelt gyémánthegeket,
S Ahasvér százszor szerencsétlenebb.

De hónapok múltán visszafelé vett
Írányt hajóm, elefántagarak,
Abesszin képek terhével haladt,
Párducbőrt vitt - feltjai megigéztek -,
S vitt, amit elmém régebben nem értett,
Világundort s kiégett álmokat.

Önhitten, ifjan vágytam új kalandra,
De nem felelt a földszellem szavamra,
S megölte lelkem fényes álmait,
Mint madarat s a rét virágait,
Így lett a hangom ily kimért és lanya.
Eltékozoltam éltem s téged is,

Téged, kiért bejártam én Levante
Földjét, királyok bíborát keresve,
Eljátszottalak, ahogy az eszetlen
Nál Dajamantit játszotta rég.
Kockára tette föl a kedvesét,
Perdült a kocka - elveszett a szép.

Így szóltál hozzám szigorún-szelíden:
- „Én túl sokáig hittem és szerettem,
Nincs bennem már se hit, se szeretet,
S ítélje meg, ki mindent lát, az Isten,
Magamat is elpusztítom, lehet,
De mégis megtagadlak tégedet.” -

A hajadat megcsókolni is féltem,
S megfogni karcsú és hideg karod,
Undok voltam magamnak, mint a pók,
Minden zőrej riasztott, kínozott,
S te elmentél, oly gyászos feketében,
Mint Krisztus anyja a kereszt tövében.

Zivataros, fülledt volt az a nyár,
A hőséget viharral váltogatta,
Váratlan elsötétedett a táj,
S a szívverés elállt egy pillanatra,
Kipergő maggal telt meg a határ,
S már délben bíbor szín szökött a napra.

S egyszerre csak a tömeg moraját,
Löveg-dübörgést a kövezeten,
Csatába hívó trombiták szavát
Hallottam én, mint sorsom új dalát,
S ezrek meg ezrek rohantak velem,
S azt hajtogattam én is: „Úgy legyen!”

Regrutanóták, katonazene
Hangzavarából ezt hallotta a szívem:
- „Hurrá, előre! Mindhalálig híven!
A nyoszolyánk legyen a rét füve,
S a lombok zöldje ágyunk függőnye,
Az arkangyalok serege segítsen!”

Oly csábító volt, hogy hallván e dalt
Indultam, és befogadott e had,
És adtak nékem is fegyvert, lovat,
Csatamezőt, erős ellenfelekkel,
Golyók fütytyével, robbanó repesszel,
S mennyet sötét, villámos fellegekkel.

És lelkemet boldogság perzseli
Azóta is; vidámsággal teli
S tündöklő bölcsességgel, és az Úrról
Beszélget ő s az ég csillagai,
Hallja az Úr szavát a riadóból,
S nem tér le többé az isteni útról.

Minden kerúbok legszentebbikét,
Minden szeráfok legdicsőbbikét,
Ki által földi vágyak és remények
Betelnek fenn, dicséri most a lélek,
S meghallva jámbor szavait, az ég
Elárasztotta fényével kegyének.

Aranytető és hófehér falak:
Kolostor áll a tenger közepében,
Dicsőségtől övezve, égi fényben.
És elhagynám e bűnös földet érte,
Menny, tenger végtelenjét nézni csak...
Közétek vágyom, klastromi falak!

MADÁR

Imát rebegni nem merek már,
Litániákat feledek,
Fölöttem vészjósló madár száll,
S szemei lángoló tüzek.

Még halkan hallom vijjogását,
Mint korhadt cimbalom szavát,
Mint tenger messzi mormolását,
Verdesve sziklák mellkasát.

És látom már: acélkarommal
Verdes fölöttem vészesen,
Mint áramló folyó a holdban
Remeg, villogva fényesen.

Megriadok. Mit várhat tőlem?
Hisz Ganümedész nem vagyok,
S nem Hellász ege, mely fölöttem
Lágy sugaraival ragyog.

Ha meg az Úr galambja lenne,
S jött volna: „Készülj fel hamar!”
Mért nem rokon a kertjeinknek
Kék-szürke galambjaival?

A PADOVAI DÓM

Csodás e templom, mégis csupa bánat,
Kísértés, kéj, viharfelleg-hadak.
A gyóntatószék rácsos ablakán a
Vágytól gyötört szemek átizzanak.

S harsog, majd bűg csak orgonán az ének,
És újra harsan rettentő szava,
Mintha a vér, sötétlő dómok részeg
Gránit-vénáiban lázongana.

A bíbortól, a mártírok mezítlén
Testétől, míg lelkedbe nem hatol
Fehérlő csábításuk, fuss el innen,
Az éjsötét boltozatok alól!

Az ónegyednek tavernájában máris
Teraszra ülve, rendelj bort hamar,
Ott, hol a tengerbe folyó kanális
Vizétől zölden fénylik fel a fal.

Siess! Még egy erőfeszítés vár rád!
De elgyengülsz, meglátva tornyait
A dómnak - katolikus gótikáját
Úgy tárja szét, akárha szárnyait.

ÚJRA A TENGER

Ma újra meghallottam én azt,
Ahogy a horgony felkúszott,
És láttam a tenger vizén az
Öt szintre osztott gőzhajót.
Föllélegzett a nap, s a néma
Föld fecsegett, s dalolt, dalolt.

Akadna - patkány bár - a retkes
Konyhán s likában féreg ott,
Egy tar fejű, fogatlan, redves,
Jódogától tébolyodott,
Aki nem hallaná Ulisszesz
Dalát, mely játékra hívott?

Neptun zord szigonyával és a
Né Reidák fűrtjeivel,
Midőn hullámtörés, miként a
Túlfeszített húr pattan el,
Habjuk reng vagy Aphroditénak
Keblén tajtékzik, mint a tej.

Otthonomat elhagyom én is,
Mások sorsát megismerem,
Egész világ, idegen, mégis
Oly ismerős, rokon velem:
Öblök, zugok, part szögletén és
Szelek hullámozó tengeren.

A lélek-nap nem alkonyulhat.
Földi erő nem törte meg.
Nincs módja már a visszaútnak,
Csitítom fáradt testemet,
Ha kegyes lesz a nyár, nem untat,
Ha szeret Isten engemet.

ÉLTEM FELÉT NEM VÉGIGÉLTEM

Éltem felét nem végigéltem,
De végigsóvárogtam én,
S Uram, úgy jelentél meg nékem,
Mint képtelen álomi lény.

Tábor hegyén a fényed látom,
S a bánattól elepedek,
S már szeretem bús, földi álmom:
Tengert és szárazföldeket.

Hogy ifjú, lázongó erőmet
Nem ajánlottam fel neked,
Hogy bűvös lányaid gyötörtek
A szépségükkel engemet.

De tán szerelmem rőt virág csak,
Mely percnyi életet kapott,
De tán szerelmem röpke láng csak,
Hogy könnyedén elolthatod?

E bús és csöndes gondolattal
Élek, túl életem felén,
De a jövőm dönts el magadban,
Egyet már tönkretettem én.

NYOLCSOROS

Sem azt, mit susognak az éjek,
Sem jó anyánk énekeit,
Nem értettük mi soha még meg,
Mit érdemes megérteni.
S a mennyei fenség jelképe,
Mint örökség, mely áldatik, -
A magasztos elhebegése,
Költő, tenéked adatik.

ZÁPOR

Záporral befröcskölt ablakomtól
Az egész világ ragyás;
Nézem: nem fakult meg, és tudom jól,
Nincsen benne változás.
Csak a zöld lett baljóslatú-kékes,
Mintha gálic folyna szét,
Ám a rózsza fellobbantja mégis
Benne vérpiros tűzét.
Esőcseppek dobolnak a tócsán,
Dörmögik zsoltárukat,
Így litániázik esti órán
Dünyyögő apácahad.
Dicsőség a felhős, éjszin égnek!
Tavaszi folyó, ahol
Hal helyett fák ugranak sötéten
Föl a víz alól.
Varázsmalom-örvényben forognak
Nyerítő, szilaj lovak,
És a lélek, ez a nyomorult rab,
Könnyebb most és boldogabb.

ESTE

E szél milyen nehézkes, szárnyszegett!
Az alkony dinnye, túlrett-repedt,

S kedved volna jól meglökni a fent
Bágyadtan gördülő fellegeket.

Ily lomha estelen lovait is
Még szilajabbul hajtja a kocsis.

Erősebben lapátol a halász,
Fejszével dühödtebben hadonász

A favágó - a tölgy recseg, ropog...
S azok, akikre sorsa bízott

A kozmikus mozgásnak, s kikben ott
Élnek a volt s még nem volt ritmusok,

Ők költik szárnyaló verseiket,
Fölverve a tunya elemeket.

BETEGEN

Lázálmaimban egyre ez gyötör:
Vonalak metszőn-éles végtelenje,
S harang mint óra, üt szünetlenül,
Akárha már az öröklét peregne.

S úgy rémlik most, hogy a halál után,
Kínjával a feltámadás-reménynek,
A vaksötétben így kutatja tán
A szem a sok jólismert, régi képet.

De ama őshomályban zöld füvet
Nem lel, s a fül se hall már földi hangot,
Nincs más, csak kockák, rombuszok, szögek,
S kongó, örök, baljóslatú harangok.

Ó, bár csak álom nyugözné szemem!
Eljutnék, mint a béke ünnepére,
Ősz tengerekhez, sárga fővenyen
Nagy, barna köveket számlálni végre.

FÁK

Tudom, a fáknak adatott csupán
A létezés fensége, minekünk nem,
A földön, csillagok szelid hugán,
Ők itthon vannak, ám mi idegenben.

Őszvégi, elsivárult réteken
Állnak vörösréz alkonyat, borostyán
Hajnal színét ellesve, ékesen, -
Zöld és szabad nép tábora a pusztán.

Tölgyek között is vannak Mózesek,
S pálmák közt Máriák... A lelkük egyre
Egymásnak küldöz halk üdvözlétet,
Rábízva éjben áramló vizekre.

S földmélyben, míg gyémántot köszörül,
Gránitba váj, arról fecseg a forrás,
Dalol, kiált - a tört szil merre dül,
S hol lombosodnak épp a szikomorfák.

Ó, bárcsak én is lelnék oly hazát,
Hol nem kell énekelni és zokogni,
Csak végtelen évezredek át
Némán az égi kékbe magasodni.

ANDREJ RUBLJOV

Tudom, oly édesen, szilárdan,
Ikonokon felismerem:
Csodás a női arc, akárcsak
A Teremtő-ígérte menny.

Az orr, akár sudár fa törzse;
A szemöldök szelid íve
Úgy hajlik kétfelé fölötte,
Akár a pálma levele.

Alatta két szirén, a két szem,
Oly bűvös-édesen dalol,
Fenségesen szól, vall a lélek
Legféltettebb titkairól.

A nyílt homlok, akár derült ég,
S a fürtök göndör fellegek,
Melyeket a szeráf is gyöngéd,
Félénk kezekkel illetett.

És ugyanott, a fa tövén a
Száj, mint az édeni virág,
Amely miatt megszegte Éva
Az Istennek adott szavát.

Mindezt kegyes ecsetvonással
Rubljev festette énnekem,
És istenáldás lett ezáltal
Robottal terhes életem.

TERMÉSZET

Ez volna hát ő, a természet,
Melyet a szellem megtagad:
A rét, hol illatát a méznek
Átjárja a mocsári szag.

A farkasfalkaként üvöltő
Szelek siratóéneke;
Fenyő felett a kergetőző
Fellegek tarka ménese.

Látom: árnyak s ábrák forognak,
Látom, és elfog a harag,
Teremtő hintette magoknak
Silány sokfélesége csak.

Föld, rossz tréfát ne űzz te vélem,
Dobd már le koldusgönceid,
S légy, ami vagy, csillag az égen,
Melyet vad, belső tűz hevít.

ÉN ÉS ÖN

Tudom, nem én lennék a párja,
Más világnak vagyok fia,
S jobban tetszik, mint a gitárja,
Az urna barbár bánata.

Nem fényes termeknek, szalonnak,
Sötét ruháknak szól dalom -
Felhőknek, sárkányfajzatoknak,
Zuhatagoknak olvasom.

Úgy szeretek, mint vízre lelve
Mohón kortyolni az arab,
S nem, mint lovag, ki képre festve,
Csillagra bámul, várva csak.

S nem ágyban ér el majd a végem,
Pap és nótárius előtt,
De egy vad szakadék ölében
Burjánzó repkények között.

És nem a kitakarított
Protestáns mennybe száll a lelkem,
Hanem hol rablók, vámosok
S bűnös nők mondják nékem: „Kelj fel!”

MUZSIK

Erdei, lápi vidéken,
Ólmosak ott a folyók,
Élnek, akár örök éjben,
Furcsa, külön muzsikok.

Egyikük árvaleányhaj-
Lepte mezőre kilép,
Hallja: Sztribog kiabálja
Néki az ősi regét.

Itt besenyőknek a bamba
Zöld szemű, zord hada járt...
Bűzlik a láp, a varangy ma,
Zátonyos a folyamár.

Ócska tarisznya a vállán,
Éneke tölti be a
Rengeteget, s noha lágy, ám
Hetyke, pimasz a dala.

Útja - hol éj, hol a fények,
Fütyög a réti betyár,
Kocsmái összeveszések,
Véres a harc, ami vár.

Fővárosunkba elérve
Végtire - ments meg, Uram! -
Cárnőnket is megigézte,
Érte egész odavan.

Néz, mosolyog, szava hetykén
Szól, de gyerek-naivan, -
S máris kereszt van a mellén:
Cifra, nehéz, szinarany.

Hát az Izsák s a Kazáni
Szent kupolái felett
Mért marad - érti-e bárki? -
Még a helyén a kereszt?

Bolydul a város, az utcán
Puska dörög, csata dúl;
Így vicsorít az oroszlán,
Védve fiát szilajul.

„Ej, pravoszlávok, a testem
Itt, e hidon ha elég,
S hamvam a szélbe lebeg fenn,
Nélkülem árva e nép.

Vad, nyomorult faluinkban
Vannak ilyen muzsikok.
Már vonuló hadaiknak,
Hallom, a lépte dobog.”

AZ ÉSZAKI TENGEREN

Ó, igen, mi az ősi
Hódítók unokái vagyunk,
Kik széles, tarka vitorla alatt
Járták be az Északi-tengert,
S ugrottak a hosszú hajókról
Normandia sík fövényére -
Hurcolván a halált és
Lángba borítva a földet.

Századok óta bolyongunk
Már a világ vizein,
Bolygunk, s csatakürt szava harsog,
Bolygunk, s csatadob dörög egyre:
„Nem kell-e erős kar,
Nem kell-e kemény szív,
S nem kell-e piros vér
Trónnak avagy civitásnak?”

Hé, fiu, hozz ide
Bort szaporán,
Portóit, malagát,
Whisky se ártana tán!
Bennünket sem az akna,
Se tengermélyi hajószörny
Nem rettent, hisz azért is
Vagyunk mi hajósok!

Ó, igen, mi az ősi
Hódítók unokái vagyunk,
Kiknek a sorsa bolyongni örökkön,
Tornyokról lezuhanni,
Ősz tengerbe merülni,
S lázas vérrel itatni
Ama három iszákost -
Ólmot, acélt s a vasat.

De mégis, akikről a bárdok
Dala zeng nyugaton, keleten,
Minden emberi nyelven,
De mégis, akikért imát mond
A barát Madridban, Athosz ormán,
Mint templomi gyertya, lobogva,
De mégis az asszonyok álma
Csak mi, csakis mi vagyunk.

ŐSEMLÉKEZET

Ez hát a lét! Körforgás, ének,
Városok, puszták, tengerek,
Felvillanó tükröződése
Annak, mi végleg elveszett.

Tűz tombol, trombiták recsegnek,
Rőt paripák száguldanak,
Majd izgató ajkak remegve
Boldogságukról vallanak.

S ismét öröm s a bú, amint rég,
Ismét, mint mindig, ami volt,
A tenger rázza ősz sörényét,
Új pusztaságok, városok.

Mikor lehetek én megint én,
Ki álmomból felébredek -
Koldus hindu, ki patak mentén
Szent estén elszenderedett?

SZAMOTHRAKÉI NIKÉ

Lázálmaimban forgolódva
Te állsz elébem újra s újra -
Niké szamothrakéi szobra,
Széttárt kezed előre nyújtva.

Az éji csendet felriasztva,
Hogy fejem is megszédül tőle,
Szárnyas, vak, visszatartóhatatlan
Akaratoddal törsz előre.

Eszelős-fénylő szemeidben
Nevet valami, lánggal égve,
S bennünket árnyaink követnek
Vágtatva, ám utol nem érve.

TELEFON

Váratlan csendül fel s bátran
Női hang a telefonban...
Mily édes harmóniákra
Lelsz e test nélküli hangban!

Nem mindig kerülsz el engem,
Boldogság, s meglátogatva,
A telefonban is szebben
Zengesz, mint szeráfok lantja.

DÉL

Békét sugárzó kedvesemről,
Ki rabul ejtve megigézett,
A legszebből, legékesebből
Cseveg ma vélem a természet.

Hőségben haldokló ligetből,
Szünetlenül, pitymallat óta,
A legékesebből, legfényesebből
Cirreg a mámoros kabóca.

Ha látom, part felé ezüstlőn
Tengeri tajték fut remegve, -
A legfényesebből, legédesebből
Emlékeim dalolnak egyre.

Vitorlát bont az éj, a mennyből
Suhan le csöndesen-sötétén, -
A legédesebből, legkedvesebből
Álmodom én a déli éjben.

EMLÉKEZET

Csak a kígyó vedli le a bőrét,
Mely növvő lelkétől szétszakad.
Kígyóként, ó, jaj, hiába nőnénk,
Lelket váltunk, ám a test marad.

Életem, mint felkantározott mént,
Most vezesd elő, Emlékezet,
És azokról szólj nekem, akik rég,
Énelőttem lakták testemet.

A legelső: vézna és csúnyácska,
Nem szerette, tán csak a homályt,
Ligetet, avart, s az ő szavára
Megigézve az eső elállt.

Nem is lelt e gyermek más barátot,
Csak egy fát s egy rőt bundás ebet.
Hogy én voltam ő is, a világot
Meg se győzhetné, Emlékezet.

És a második... A déli szélbe
Szeretett, amelyben lant zenélt,
Mondogatta - kedvese az élet,
S a világra, mint szőnyegre lép.

Cárrá lenni, istenné - merész célt
Tűzött ostobán maga elé,
Kifüggesztve a poéta-cégért
Csöndes hazám ajtaja fölé.

Mást szeretek: a hajóst, lövést, ki
A szabadság választottja lett,
Hullámozó vizek daloltak néki,
S irigyelték őt a fellegek.

Magas volt a sátra, és temérdek
Öszvére kitartón bandukolt,
A fehér-nem-látta tájak édes
Levegőjét itta, mint a bort.

Emlékezet, gyöngülsz évről évre,
Ő volt még vagy más valaki már,
Ki e víg szabadságot cserélte
A szent harcra, melyre várva várt?

Éhség, szomjúság, álmatlan éjek,
Erőltetett menetek sora,
De csak Szent György érintette kétszer
Mellkasát - ólomgolyó soha.

Én, ki makacs-komoran emeltem
Éjhomályban új bazilikát,
Az Atya dicsét megirigyeltem,
Mennyben és a földön egyaránt.

Tűz emészti szívem, égi lángban
Perzselődöm ama szent napig,
Míg magasba nem törnek hazámban
Az új Jeruzsálem falai.

S akkor a világra furcsa szél ront -
És rettentő fényt áraszt az ég,
A Tejút virágzik ki vakítón
Vágtató planéták kertjeként.

Ismeretlen vándor jó, az arcán
Fátyol; ám megértem, mit jelent
A nyomában lépked az oroszlán
És a sas, amely fölötte leng.

Felkiáltok... de van-e segítség
Lelkem a haláltól óvni meg?
Csak a kígyó vedli le a bőrét,
Lelket váltunk, testet nem lehet.

AZ IGE

Amidőn szemét az új világra
Fordította Isten, még a Nap
Megtorpant az ige hallatára,
Ige döntött porba falakat.

S még a sasnak sem lendült a szárnya,
Holdhoz bújtak rémült csillagok,
Amikor, mint rózsaszínű láng, a
Mennyen át az ige robogott.

Ám a földi életet a számok
Szolgálták, mint az igavonók,
Mert a bölcs számokban megtalálod
Mind a jelentésárnyalatot.

Az ősz pátriarka hámba fogta
Barmokként a rosszat és a jót,
Pálcájával mégis a homokba
Számjegyeket róva hallgatott.

De mi elfeledtük, fény sugára
Az ígére hull, más semmire,
S János Szent Evangéliumában
Íratik, hogy Isten az ige.

Mi határt kerítettünk köréje,
Mit a szűkös természet kimért,
S mint elhagyott kaptárban a méhek,
Búzölögnek a halott igék.

A LÉLEK ÉS A TEST

1

A városban leszáll az esti csend,
S tompább a zaj, elnémul szinte minden.
De, lélek, hallgatásod mit jelent?
Kegyelmezz márvány lelkeinknek, Isten!

S így válaszolt a lelkem énnekem,
Akárha lágyan zengő, messzi hárfa:
„Miért kellett kinyitnom a szemem
A létre, gyűlölt embertestbe zárva?

Én, esztelen, elhagytam otthonom,
Megunt helyett egy más pompára vágyva.
S a földgömb vasgolyó lett lábamon,
Mit láncon hurcol a fegyenc magával.

Hogy meggyűlöltem a szerelmet is -
A kórt, melynek ti már ellen sem álltok,
Mely újra s újra köddel elfedi
A gyönyörű, harmónikus világot.

S mégis, mi még a múlttal rokonít,
Mely dísz volt planéták kórusának,
A bánat az, mely pajzsként óv, borít,
A megvető, didergető: a bánat.”

2

Az alkony aranya rezesedett,
És felhők lepték zöldes rozsdaként meg,
S a testnek szóltam: „Mondj feleletet
Mindarra, mit kihirdetett a lélek.”

S így válaszolt a testem énnekem,
Egyszerű test, de forrongó a vére:
„Én nem tudom, a lét mit is jelent,
De jól tudom, a szerelem mivégre.

Szeretek úszni sós hullámokon,
S hallgatni héjavíjjogást az égen,
És szeretek be még nem tört lovon,
Kömény szagában szállni át a réten.

És szeretem a nőt... Ha lesütött
Szemét csókolgatom vad szenvedéllyel,
Mámor fog el, mint viharok között,
Vagy szomjam oltva források vizével.

De mindenért, mit elvettem s veszek,
Bú volt, öröm vagy éjek lázas álma,
Férfihoz illőn mindenért fizet
Zsigereimnek végső pusztulása.”

3

Midőn magasból isteni ige
Hangzék a Nagy Medvének fénye által,
Kérdezve: „Kérdező, ki tett ide?” -
A lélek és a test elébem álltak.

Rájuk emeltem nyájas szememet,
S elmondtam a pimaszoknak beszédem:
„Áruljátok el, érti-é az eb,
Miért vonít, ha hold ragyog az égen?

Talán ti faggathattok engemet,
Engem, kinek egy pillanat a lét is,
Amely az első naptól elvezet
A végítélet lángoló tűzéig?

Engem, ki állok, mint az Igdrasil,
Lomb-főmmel hétszer-hét egekbe nőve,
S kinek szemében porszem égi pír,
A földi rét s Elízium mezője?

Én az vagyok, ki szendereg, s nevén
Töpreng a mély, mivel kimondhatatlan,
S ti - ti csak gyöngé, álomszülte fény,
Kószálva a derengő öntudatban!”

PERZSA MINIATÚRA

Ha végre már befejezem
Cache-cache játékomb* a halállal,
Akkor a Teremtő tegyen
Meg perzsa miniatúrának.

S leszek türkizfényű menny
S mandulavágású szemével
Herceg, ki nézi: hinta leng
Kecses leányokkal le és fel.

Bevérezett lándzsájú sah,
Ki meredek ösvényen vágat,
Cinóber-hegyorom alatt,
Menekülő zergék nyomába,

S álomban, ébren még sosem
Látott, lágy szirmú tubarózsa,
S zöld fű közt, édes estelen,
Venyige, már földig hajolva.

S hátoldalon, amely miképp
Tibet felhői, hónál tisztább,
Mutatnám büszkén kézjegyét
A nagy festőnek, aki szignált.

Egy finom illatú öreg -
Kereskedő? udvari ember? -
Meglátva engem, megszeret
Makacs, emésztő szerelemmel,

Egyformán pergő napjait,
Mint úti csillaga, vezérlem.
Bort, ágyast és barátait
Sorban helyettesíti vélem.

S akkor váltom valóra csak,
S nem mámorban, nem gyötrelemben,
Ősrégi vágyam-álmomat -
Hogy mindenütt imádnak engem.

* cache-cache = bújócska (*francia*)

HATODIK ÉRZÉK

Jók a belénk szerelmes óborok,
Jó a kenyér, mely értünk száll a tűzbe,
S az asszony, aki kínul adatott,
S hogy kínunkat gyönyörrel messze űzze.

De mit tegyünk a jéggé dermedett
Egek fölött rózsálló pirkadattal,
Amelyben túlvilági csend lebeg,
Mit tehetünk e halhatatlan dallal?

Nem falhatod fel, nem ölelheted,
Elszáll a pillanat megfoghatatlan,
S te újra csak a kezed tördeled,
Nem éred el, csak nézed, míg kilobban.

Mint kisfiú, ki fürdő lányokat
Lesett ki, és - játékait feledve -
Váratlanul rejtelmes vágyakat
Érez, a szerelemről mit se sejtve;

Mint egykoron a zsurló-rengeteg
Ölén, gyámoltalanságát belátva,
Bögött a síkos teremtmény, kinek
Vállán sarjadni készült már a szárnya;

Vajúdó testünk, lelkünk úgy sikolt,
Természet s művészet szikéje vágja, -
Uram, meddig kell várni még, mikor
Jön hatodik érzékszervünk világra?

ELTÉVEDT VILLAMOS

Bandukolva ismeretlen utcán,
Varjúkárogást hallottam én,
S lanthúr pengett, mennydörgés csapott rám,
Villamos rohant-röpült felém.

Hágsójára hogy pattantam én fel,
Oly titok, mit föl se foghatok,
Tüzes ösvényt hasított a légben,
Fényes délben is nyomot hagyott.

Tán eltévedt, száguldván sötétlőn,
Szakadékba csalta az idő...
Állítsa meg a szerelvényt rögtön,
Állítsa meg, kocsivezető!

Késő. Már a fal mögé kerültünk,
Átvágtuk a pálmaligetet,
Három hídon végigdübörögtünk,
Néva, Szajna és Nílus felett.

És elvillant mellettünk az ablak,
Hol fürkésző tekintettel áll
Egy vén koldus - éppen az, ki meghalt
Bejrútban egy esztendeje már.

Hol vagyok? A szívem dübbenése
Kopog izgatott feleletet:
Pályaudvaron, ahol a Lélek
Indiájába válthatsz jegyet.

Cégtábla... betűi vérben ázva
Hirdetik: „Zöldséges”, - ám e cég
Árusítja káposzták gyanánt a
Halottak lenyisszantott fejét.

Vörös ingben, tőgy formájú arccal,
Nékem is bakó vevé fejem,
Ott hevert a többi közt, lerakva,
Vérisszamós ládafenekén.

Három ablak, deszkakerítés jön,
Kerti pázsit, szürke, mint a kő...
Állítsa meg a szerelvényt rögtön,
Állítsa meg, kocsivezető!

Masenyka, e házban énekelve
Szövögettél szőnyeget nekem...
Hol van most a hangja és a teste,
Tán a síri éj ölén pihen?

Ó, hogy sóhajtoztál lányszobádban,
S én parókásan, púderesen
Indultam a Cárno udvarába,
És többé nem láttalak sosem.

Most értettem meg: a szabadság csak
Másvilági fény, s onnan szökött,
Ahol emberek meg árnyak állnak
A planéta-állatkert előtt.

S szél fuvall, oly ismerősen-édes,
S száguld már a híd mögül felém
A lovas cár, vaskesztyűs kezével,
És az égbe rúgó büszke mén.

Mint a pravoszláv hit hú erődje
Magasodik az Izsák eléd,
Gyászszertartást magamért s előtte
Masenykáért mondatok misét.

S mégis oly nehéz most lélegezni,
Fáj a szív, az élet mostoha...
Masenyka, hogy így lehet szeretni
S búslakodni, nem hittem soha.

RÉSZEG DERVIS

Cipruságról csalogány szól, tó fölött a hold ragyog.
Kő sötétlik, kő fehérlik - mért is ittam annyi bort?
Szívemnél is hangosabban énekelt az áldomás:
A világ baráti orca fénye, árny akármilyen más.

Nem ma, tegnap sem gyűlöltem én meg a pohárnokot.
Részeg is már reggel óta nem ma, nem tegnap vagyok.
Dicsekedve járok egyre, ünnepelni oly csodás:
A világ baráti orca fénye, árny akármilyen más.

Rossz oduk lakója lettem, korhely és koldusszegény.
Réges-régen elfeledtem mind, amit tanultam én,
Más se kell nekem, csupán e nóta és a kuncogás:
A világ baráti orca fénye, árny akármilyen más.

Járok sírok közt, melyekben jóbarátim fekszenek.
Kérdezhetem-e a holtat, szeret-e vagy nem szeret?
És a mélyből, síri éjből hallik ily kiáltozás:
A világ baráti orca fénye, árny akármilyen más.

Vízfodorra könnyű pára száll a holdsütött tavon.
Elhallgat a csalogány a mennybe nyúló cipruson.
Egy, csak egy dalol, mely eddig néma volt, s a dal csodás:
A világ baráti orca fénye, árny akármilyen más.

VÖRÖS-TENGER

Szervusz, Vörös-tenger, te cápa-halleves,
Néger nép kádja, üst, se vas, se réz - homok!
A zátonyaidon se moha lengedez, -
Virágzó mészkövek, akár kőkaktuszok.

Szigeteid napizzította fövenyén,
Miket az éjjeli dagály is elhagyott,
Haldoklik búsán a sok-sok tengeri rém:
Tritónok, kardhalak s nyolckaru polipok.

Pirógák százai úsznak ki Afrika
Partjairól, hogy gyöngyöket halásszanak,
S arab partok felől keletre hajtja a
Lélekvesztőket a felukkák vad hada.

Láncokba verve áll, ha négert fognak el,
Rabszolgapiacon, megverve, véresen,
De az arab, ha őt győzik le, sírra lel
Rótsárga-sáros és forrongó mélyeden.

Mint lurkók közt tanár, halad a csónakok
Között egy óceánjáró fenségesen,
S hófűvást játszanak a fölkevert habok,
S vörös rózsák s fehér jég a fedélzeten.

Fölötte nincs erőd: vihart kavarsz talán,
Hullámokat emelsz, mint kristályhegyeket,
Cigarettára gyújt, sóhajt a kapitány:
„Na, végre frissülés! Untam a meleget!”

A vízből szállva fel, akár szitakötők,
Csillognak az aranyszín repülőhalak,
A sarló-alakú földnyelv-föveny fölött
A színek zöldbe és pirosba játszanak.

Ragyog a levegő, tüzek villódnak,
S úgy néz a nap le, mint a mesék madara:
„Tenger, te nappal is csodák csodája vagy,
De éjjel kétszeres káprázatú csoda!”

Felhőkként siklanak párák a víz felett,
Villannak éjsötét hablányok árnyai,
Kigyúlnak idegen csillagképek: kereszt,
Szekerce, égi kert gyémántvirágai.

S mint bengáli tüzek, vibrálni kezdenek
Varázsos-bűvösen hullámzó árjaid,
Szikrák és sugarak - tán megirigyeled
S újrateremted a mennybolt csillagait?

S mikor felszáll a hold, s tündöklük a zenit,
És erdőillatot sodor felénk a szél,
Szueztől kezdve már Bab-el Mandebig
Felszíned, mint eolhárfa a húr, zenél.

Akármily meredek, a parton ott tolong,
S hallgat hullámmorajt csordányi elefánt,
Cápáktól félnek, ám - habár fogyó a hold
Beléd gázolnak a tükörképe után.

És egyetlen valál a tengerek közül,
Kiben beteljesült a zordon égi szó -
Szétváltál, s mint szilárd fal, álltál kétfelől,
Míg átkelt Mózes, és meghalt a Fáraó.

DAHOMEY

A király a vezérét hívta: „Hatalmas,
Magas is vagy, a bőszen elefánt se különb,
Ám még magasabb ama főknek a halma,
Amely általad épül a trónom előtt.

S amiként a te híred, az én kegyem épp oly
Végnélküli, ó, te vitéz katonám.
Tengerre s a Napra te vagy csak a méltó.
Menj hát! Szolgád aranyarcu atyám!”

A dobok dübörögtek, a nép felüvöltött,
Térdelve köszönti urát a tömeg,
Lányok dala szállt, harsogtak a kürtök,
Visszhangzik a part meg a messzi vizek.

Meghajtván fejét, ugrott le a szirtről
A vezér, s befogadták őt a habok,
S úgy tűnt, nem a tenger ölébe merült ő,
A nap alkonyi óaranyába bukott.

A dob süketíti, rivallva a népe;
Már megvakította sósízű hab;
Eltűnt. S ragyogott a király sima képe,
Feketélle, akárha pokolbeli nap.

NIGER

Térképemen én az unalomból rajzolt
Hosszúsági-szélességi hálózat alatt
Észreveszem, ahogy sötéten kanyargón
Szőlővesszőként göcsörtös, kék vonal halad.

És a városok körötte: mind szőlőszem,
Bussa is és Homba és Timbuktu, a király,
Már hangzásuk is napfényes énelőttem,
Mintha dob dübögne, s álmom éled, visszaszáll.

De nem hiszem, hogy a mappa igazít el,
Hiszen az ostobaságnak is határa van!
Odaírták: Niger... Ó, királyi Niger,
Hogy sérthettek meg az emberek ily súlyosan!

Hol fenséges tengerként folyasz át Szudánon,
Hol ragadozó homokkal vívod harcaid,
És mikor már közeledsz az óceánhoz,
Közepedről már nem láthatók a partjaid.

Rózsaszín pofái vízilovaidnak
Olyanok, akár cölöpre épült csoda-híd,
S a hajócsavarokat is széttörik vad
Krokodiljaid hatalmas farkcsapásai.

Ó, Niger terólad készítek másfajta,
Sosemvolt térképet, melynek örülhet a szem,
Helyezek a gyöngéd, zöldellő atlaszra
Szalagot, aranybrokátból szabva, szélesen.

Vérszín rubinokat teszek alul, balra -
Ez a fémből öntött, furcsa istenek hona.
Emberkoponyákkal s elefántagyarral
Ki ásta el őket Benin horhosaiba?

Szokoto bozótosára, kissé jobbra,
Az atlaszra óriási smaragdot rakok, -
Gazdagok a falvak itt, vadászni jó, s a
Népük, mint madár, dalol, mind vígak, szabadok.

Arrébb halovány opált, amelyben titkok
Rejlenek, kék és piros lángok villódzanak,
S felidézi nekem a szongáji síkot
S a szongáji szultán házát: agyagfalakat.

És csodás gyöngyszemmel jelölöm meg
Timbuktot, fehér tetők tündöklő városát,
Meghökkenve száll a kánya is fölötte,
Látva sivatag szívében mimózák hadát.

Látva sok-sok barna, vesszőkarcsú lányát
(Balzsamoknál részegítőbb a leheletük),
S szökőkútjait s piros rózsák virágát, -
Költőiskolák a mestert övezik velük.

Afrika szive daloktól, lángolástól
Eleven, s tudom, ha olykor az ember fia
Álmokat lát, amilyent sohase máskor,
A te szeled hozta Őket hozzánk, Afrika.

A KÍNAI VERSEK-CIKLUSBÓL

A TERMÉSZET

A kis tavacska épp olyan nyugodt,
Akár a csésze, mely vízzel teli.

A bambusz kunyhókhöz hasonlatos,
Fák lombja - háztetőknek tengere.

S a hegyes sziklák, mint a pagodák,
Magaslanak a virágok között.

Jó arra gondolnom, hogy az örök
Természet mitőlünk tanul.

A KÍNAI VERSEK-CIKLUSBÓL

UTAM

A terebélyes tölgyek árnyán
Út nyílt a lábaim előtt.
Ily kedves út sohase várt rám,
Sövény virágai között.

Aggódva néztem, izgatottan,
Hogy lepte be az est köde,
S rokoni-ismerős lett nyomban
A keskeny út minden köve.

De mért is indulnék el rajta?
Hiszen odáig nem vezet,
Hol lélegzetem elakadna,
Meglátva a szerelmemet.

Alig jött a világra, vasba
Verték aprócska lábait,
S nem járja árnyas fák alatt a
Pagonyt, a föld virányait.

Alig jött a világra, vasba
Verték a kedvesem szívét,
S nem lesz enyém soha, akit ma
Szívem szeretni tudna még.

KÉT ÁDÁM

Furcsa szavak nekem - „én egyedül”,
Egy Ádám kívül van, egy meg belül.

Az égi szerelemről verset költve,
A külsőm épp szemet vetett a nőre.

S a belső ellenségként lesi csak,
Örökké gyötri őt a bús harag.

És ha a külső furfangos beszéddel,
Gyöngéd mosollyal és gyöngéd szemével

Az asszonynál viszonzásra talál,
Tiltakozik a belső: „Az nem áll!

Tán nem tudod, mily kék az ég feletted,
Víg kedved tágas pusztákon keressed!

S hogy egy másik, csodás, szeretve már,
Angyal-csapásokon jöttödre vár?”

De ha a külső csak szaval hiába,
S a nőnek nem kell vallomás, találka,

S nem kíván verset, sem tüzes szemet -
Dühöng a belső: „Először esett,

Hogy megtaláltuk, kivel mind a ketten
Oly boldogok lehetnénk, mint a mennyben.

Te balfácán!” A világ útjain
Civódva jár Pierrot s Harlequin.

A SOK-SOK ÉGITEST KÖZÜL

A sok-sok égitezt közül
Zord földünk önként választottam,
S e világon szívem örül,
De akkor csak, ha víg uton van.

Ha meglep titkon engemet
A bú, lelkembe lopakodván,
Elnézem a fellegeket,
S a lelkem újra mosolyog már.

S ha néha mégis álmodom
Rég elhagyott édes hazámról,
Én magam is csodálkozom,
Mért dobban meg szívem magától.

Hisz oly rég volt már, és amott,
A mennyeken túl, hova úsznék...
Hát nem mindegy, hogy hol vagyok,
S fel is milyen vitorlát húznék?

A VÉNUSZ MESSZI CSILLAGÁN

A Vénusz messzi csillagán a
Nap is aranylóbb, fényesebb,
Vénuszon a vénuszi fáknak
Levelei is kékesek.

A gejzirek s a vízesések,
A zúgva áradó folyók
Szabadságról dalolnak délben,
S éjjel mind lámpaként ragyog.

A Vénuszon nem hangzanak vad
Parancsok és bántó szavak,
A Vénuszon az angyalok csak
Magánhangzókkal szólnak.

Ha azt mondják „eá” vagy „ée” -
Az az öröm ígérete,
„Uó”, „aó” - az ősi éden
Aranyló emlékezete.

A Vénuszon, a Vénuszon nem
Fojtogató kín a halál.
Aki meghal a Vénuszon, fenn,
Mint könnyű légi pára, száll.

S arany füstök kószálnak égkék
Sátrak között, hol éj suhan,
Vagy felkeresik, aki él még,
Zarándokokként, boldogan.

AKROSZTICHON

Angyal ült ki szélére a mennynek,
Nézett-nézett ámulón a mélybe.
Nem volt még az új világnak fénye.
A pokolban senki sem kesergett.

A piros vér félénk lüktetése,
Halovány kezek - riadt virágok,
Mától a világé lett az álmok
Angyalának szent arcása-képe.

Túl szűk e föld! Lászon Anna álmot
Otthonában szerelemről, árnyról,
Végül a kinyilatkoztatások -
Az övéi - könyve is kitárul.

NATÚRA

Nem búsít, hogy a természetnek
Lehullott rejtő fátyola,
Hogy ős erdőknek, ős vizeknek
Eltűnt faun- s najádhada.

Nem emberi hangon süvít át
A szél a sivatag felett,
És nem az ember bágyadtságát
Híresztelik az estelek.

Nem, a natúra eme renyhe
Átalakulásaiban -
Öröklét zálogára lelnek
A halandók bizonyosan.

Költő, te vagy, ki még megérted
Az ősnylv szörnyű szavait,
Amelyen a szfinkszek beszéltek
Sárkány-uralkodókkal itt.

Isten voltál, dologgá lenned
Kell s szólani prófétaként,
Hogy hirtelen a föld, mely nemzett,
Megrendüljön a tengelyén.

BAKA ISTVÁN:
GUMILJOV A CSEKÁBAN

*A börtönőrök ólom lábait
Ólomgolyók váltják fel holnap reggel;
Már hallom: szürke angyalszárnyaik-
Kal surrogva hogy kísérnek a Mennybe.*

*Fehér ingemet egyszer, de csak egyszer,
Átüti majd forradalmuk színe;
Mint zászlajuk, a vérem bíbor selyme
Kibomlik, ellobog a Semmibe.*

*Ólomgolyóként szálltam volna én át,
Szürkén e tarka földi életen, -
Meglelte mégis a költői vénát,
És megcsapolta a Történelem.*

*Holnap az ég tarkóján felpiroslik
A Napkorong, mint kegyelemlövés
Kerek sebe; s a világról lefoszlik
Létem: azaz maga a Létezés.*

*Mert nem leszek, s ha nem leszek, ki tartja
Atlaszként ezt a glóbuszt még tovább?
Vagy tán verssor-vetéseim, kihajtva,
Teremnek új Oroszhont, Afrikát?*

*Ólomgolyóként átsurrantam én a
Világon, s úgy szállt vélem, mint soha
Még senkivel, az égen át a néma
Kométa: az Orosz História.*

.oOo.